

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar Basisonderwijs
voltijd/deeltijd/Academische pabo

Hogeschool Rotterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar Basisonderwijs
voltijd/deeltijd/Academische pabo

Hogeschool Rotterdam

CROHO nr.: 34808

Hobéon Certificering

Datum

1 oktober 2020

Auditpanel

Drs. R.B. van der Herberg

Drs. J.A. Diepenhorst

Dr. B. Koster

V. v.d. Berg

Secretaris

Drs. G. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
BIJLAGE I	Scoretabel	25
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	27
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	31
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	33

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 16 september 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Hbo-bachelor tot leraar Basisonderwijs
registratienummer croho	34808
domein/sector croho	Educatie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
Afstudeerrichtingen/routes	Montessori-opleiding Yellow Brick Road Sportroute Kunst & Media
locatie	Rotterdam
Varianten	Voltijd, deeltijd, Academische pabo
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	25 juni 2020

2. SAMENVATTING

De pabo-opleiding van de Hogeschool Rotterdam leidt studenten op tot leraar basisonderwijs in de varianten voltijd en deeltijd. Daarnaast biedt de hogeschool een extra opleidingsvariant aan: de Academische pabo voor vwo'ers. Binnen de opleiding onderscheidt de pabo vier routes waaruit de student een keuze kan maken: Montessori, Sport, Yellow Brick Road en Kunst & Media. Het succesvol afronden van één van deze routes leidt tot een specifieke bevoegdheid, diploma of certificaat.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De pabo heeft een uitgewerkte visie en een aantal uitgangspunten (kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming) geformuleerd die richting geven aan de opleiding. Zij baseert de door haar beoogde leerresultaten, die gelden voor de voltijd-, deeltijd en Academische pabo, op het recent landelijk vastgestelde en gevalideerde pakket van bekwaamheidseisen en Dublin-descriptoren. Internationale referentiekaders speelden een rol bij het definiëren van het bachelorniveau. De vier routes die studenten kunnen volgen, sluiten goed aan bij de behoefte uit de praktijk. De focus op grootstedelijkheid komt duidelijk naar voren. De opleiding kan, wil dit een nog sturender element zijn, het begrip grootstedelijkheid nog verder beschrijven. De opleiding heeft een duidelijke visie op praktijkonderzoek. De opleiding kan de onderzoeks- en internationaliseringscomponent nog meer uitwerken in de set bekwaamheidseisen.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Volgens het principe van *constructive alignment* heeft de opleiding de gewenste leerresultaten op leerjaar-, thema-/deel- en cursusniveau vastgesteld. Het curriculum van de verschillende varianten is samenhangend, mede door de koppeling van vakken aan thema's. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop de opleiding de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en Dublin-descriptoren heeft 'doorvertaald' naar leerdoelen en curriculum.

Het curriculum van de pabo bevat een stevige component praktijkleren; de theoriecomponent is in orde. Ook dekt het curriculum de beoogde bekwaamheidseisen en laat het een duidelijke opbouw zien in complexiteit. Tevens is het auditpanel van mening dat het curriculum zodanig is vormgegeven dat, waar mogelijk, de praktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en – handelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. Er is nog sprake van twee leeromgevingen, die van de praktijk en die van het instituut: de opleiding zoekt naar meer manieren om leermogelijkheden met elkaar te verbinden. Het auditpanel ondersteunt dit laatste.

De pabo kent een duidelijk vormgegeven onderzoekscomponent in het curriculum, waaronder een onderzoekslijn en een plek voor praktijkonderzoek in het afstuderen. Er is afstemming van onderzoeksthema's met het werkveld, waarbij het panel constateert dat veel hiervan nog in voorbereiding is, waaronder de uitwerking van een onderzoeksagenda in samenwerking met opleidingsscholen en het kenniscentrum. Het auditpanel moedigt de opleiding aan om hier op korte termijn verdere stappen in te zetten.

De opleiding hanteert heldere toelatingseisen voor de varianten en investeert door middel van een intakegesprek in een zo optimaal mogelijke match tussen student en opleiding.

Het docententeam van de opleiding is op sterkte. Hoewel hun kwalificaties in de basis toereikend zijn om het onderwijs te verzorgen, kan de opleiding langere trajecten op het terrein van docent professionalisering ontwikkelen. De Academische pabo is op adequate wijze vormgegeven en biedt studenten een goede aansluiting op het masterprogramma van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). De deeltijdopleiding kent een eigen op de doelgroep afgestemd curriculum.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De pabo hanteert een systeem van toetsen en beoordelen dat zowel validiteit, betrouwbaarheid als, voor studenten, transparantie waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde en de keuze voor het toetsen van grotere eenheden en formatief toetsen is adequaat. Het afstudeerprogramma is goed vormgegeven: het is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat de opleiding haar studenten op alle 'beoogde leerresultaten' toetst. Zowel de toetscommissie als de examencommissie geven op een consciëntieuze wijze invulling aan de (deels wettelijke) taken. De 'onderzoeksagenda' van de examencommissie is relevant en toont aan dat zij proactief te werk gaat. Het kalibreren van het eindniveau met partner-hogescholen is een goed initiatief. Het panel adviseert de opleiding om het BKE¹-traject voor de docenten niet uit het oog te verliezen.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Door het afstudeerassessment en het praktijkonderzoek toont de student aan dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen; daarmee representeert het afstudeerniveau van de opleiding het bachelorniveau. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding met deze beide afstudeeronderdelen de student in staat stelt om zijn kennis en kunde te tonen. De relatie van het afstudeerprogramma met de beoogde leerresultaten (standaard 1) is voldoende gelegd, zo stelt het auditpanel vast. De door de opleiding toegekende beoordelingen zijn passend. Het werkveld is tevreden over de afgestudeerden.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 4 voldoet.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de pabo van Hogeschool Rotterdam en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau (pabo) beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding, inclusief de Academische pabo.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 1 oktober 2020.

¹ Basis Kwalificatie Examinering

3. INLEIDING

De Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs (pabo) leidt studenten op tot leraar basisonderwijs. De pabo van de Hogeschool Rotterdam maakt deel uit van Instituut voor Lerarenopleidingen (IvL) dat leraren opleidt voor zowel het basisonderwijs als voor het voorgezet onderwijs en beroeps- en volwasseneneducatie.

De voltijd pabo leidt studenten binnen vier jaar op tot 'vakbekwame leerkracht basisonderwijs'. Studenten kunnen dan lesgeven in alle vakken. Zij die kiezen voor de montessoriroute ontvangen naast het reguliere pabo-diploma tevens een erkend montessoridiploma. De Yellow Brick Road bereidt studenten voor op les geven in het Engels. Afgestudeerden zijn dan inzetbaar als leerkracht en taalspecialist op een school in Nederland of buitenland en ontvangen een certificaat. De sportroute is bedoeld voor studenten die naast lesgeven in het basisonderwijs tevens bewegingsonderwijs willen geven in de midden- en bovenbouw. Behalve het diploma leerkracht basisonderwijs, ontvangt de student die de Sportroute heeft gevolgd ook de bevoegdheid bewegingsonderwijs. De nieuwe route Kunst & Media biedt studenten de mogelijkheid om tijdens hun studie het landelijk erkend Certificaat Interne Cultuur Coördinator te behalen. De afgestudeerde geeft op basisscholen vorm aan kwalitatief kunst- en cultuuronderwijs. Het aantal studenten dat de routes volgt, wisselt. Zo volgen zo'n 30 studenten de Yellow Brick Road route en 15 studenten de montessoriroute.

In het studiejaar 2011-2012 is de pabo gestart met de vijfjarige Academische pabo, bedoeld voor vwo-afgestudeerden die een studie op academisch niveau willen volgen. Dit is een gecombineerde opleiding van de pabo van de Hogeschool Rotterdam (vier jaar) en de Master Pedagogy & Education van de Erasmus Universiteit. Na het volgen van de Academische pabo, beschikt de student over een hbo-bachelordiploma én een universitaire Master Pedagogy & Education.

Ten tijde van de audit bevond de opleiding zich in de overgang van het oude naar een nieuw curriculum. Het zwaartepunt in deze rapportage ligt op de bevindingen van het nieuwe curriculum.

Vorige accreditatie

De opleiding is in september 2014 gedurende een tweedaagse audit (de Hogeschool Rotterdam verzorgde de pabo toen behalve in Rotterdam ook in Dordrecht) beoordeeld door een auditpanel, gevolgd door een positief besluit van de NVAO op 30 april 2015. Het panel formuleerde een aantal aandachtspunten die we hierna kort presenteren met de door de opleiding genomen maatregelen.

Aandachtspunt	Maatregel door opleiding
Samenwerking werkveld	De opleiding beschikt met vier grote besturen over een geaccrediteerde opleidingsschool. In 2014 is de pabo gestart met het project 'Beter Opleiden in Samenhang en Synergie'.
Studiebelasting vierde studiejaar	De studiebelasting is geëvalueerd en naar aanleiding daarvan de voorbereiding op het afstuderen verbeterd. Zo is een doorlopende onderzoekslijn vanaf het eerste studiejaar tot en met het afstudeerjaar in het curriculum opgenomen.
Internationalisering	Studenten en docenten krijgen de gelegenheid om deel te nemen aan internationale congressen.
Digitale didactiek	De werkgroep Digitale Didactiek binnen de pabo heeft zich gericht op het vergroten van IT vaardigheden van docenten. Inmiddels is de aandacht verschoven naar de inzet van digitale didactiek in het curriculum.

Professionalisering	De pabo biedt docenten de gelegenheid om een masterstudie te volgen of om te promoveren. Vier docenten zijn gepromoveerd, twee volgen een promotietraject.
Vergroten binding met studenten	De opleiding organiseert matchingsdagen waarbij zij studenten informeert over alle aspecten van de pabo.

Deze rapportage

Voor de leesbaarheid is er voor gekozen om de bevindingen van het auditpanel over beide varianten en de verschillende leerroutes zoveel mogelijk te bundelen. Alleen waar sprake is van opmerkelijke verschillen zijn deze beschreven.

Wat betreft de bevindingen ten aanzien van de Academische pabo, beperkt het auditpanel zich hierbij tot het hbo-deel van deze opleiding. Een bezoek aan de master Pedagogy & Education van de Erasmus Universiteit (waar de student nog aanvullend op de vierjarige bachelor pabo een eenjarig masterprogramma volgt ter afsluiting van de Academische pabo) stond niet op het programma.

De audit vond plaats ten tijde van de Corona-crisis. De opleiding heeft veel werk verzet om tijdens deze periode het onderwijs 'opnieuw uit te vinden' en de studenten in hun studie en op hun stageplekken te begeleiden. De studenten waren positief over de inspanningen van de opleiding. Het auditpanel wil ook zijn waardering hiervoor uitspreken.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Visie en uitgangspunten

De pabo heeft haar visie en uitgangspunten op beknopte wijze uiteengezet. Zowel de visie als de uitgangspunten zijn gebaseerd op de taakopvatting van een leraar basisonderwijs in met name het grootstedelijke Rotterdamse basisonderwijs. Deze leraar heeft inzicht in de ontwikkeling van het kind in de grote stad en voedt deze ontwikkeling, zowel vakinhoudelijk, didactisch als pedagogisch. Het grootstedelijk aspect is in de visie beschreven. Wel kan de opleiding, met behoud van beknoptheid, verder uitwerken wat zij onder grootstedelijkheid verstaat zodat dit aspect meer sturend werkt binnen de pabo.

In haar uitgangspunten geeft de pabo aan studenten (1) kennis en vaardigheden bij te brengen nodig voor het leraarschap en hen te begeleiden bij (2) het socialisatieproces: de ontwikkeling tot volwaardig lid en medevormgever van de samenleving. Ook is (3) de persoonsvorming van de student belangrijk: de opleiding is deze behulpzaam bij de verdere ontwikkeling van zijn identiteit en passies.

Bekwaamheidseisen

De opleiding gebruikt de kennisbasis zoals geformuleerd in '10voordeLeraar' en de landelijke bekwaamheidseisen (leerresultaten) als uitgangspunt voor het onderwijs. Deze gelden voor de voltijd- en deeltijdvariant en voor de Academische pabo voor wat betreft het bachelordeel hiervan². Daarnaast is er sprake van niveauopbouw in de eisen waardoor inzichtelijk is hoe de student het niveau 'startbekwaam' bereikt.

De bekwaamheidseisen voor leraren basisonderwijs zijn beschreven binnen een 'brede professionele basis' (organiserend, plannend, communicerend, etc.) en binnen drie bekwaamheidsdomeinen: vakinhoudelijk, pedagogisch en didactisch. Vanaf het huidige studiejaar, 2019-2020, heeft de opleiding de herijkte bekwaamheidseisen in het voltijd- en deeltijdcurriculum verwerkt. Deze vervangen de 'oude' set SBL-competenties die nog tijdens de vorige accreditatieronde golden.

Het ontwikkelproces dat leidde tot de landelijk vastgestelde set bekwaamheidseisen, impliceert een brede oriëntatie op het beroepsdomein van de bachelor-opgeleide leerkracht basisonderwijs. De landelijke eisen zijn daarnaast breed gevalideerd door het werkveld dat via klankbordgroepen een bijdrage leverde. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau (NLQF niveau 6) van de bekwaamheidseisen.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding een vertaling heeft gemaakt van de bekwaamheidseisen in gedragsindicatoren waarbij ook het afnemende werkveld betrokken was. In dit proces heeft de pabo-opleiding ook haar specifieke (hogeschoolbrede) visie op de rol van

² Voor het masterdeel van de Academische pabo is de EUR verantwoordelijk.

de leerkracht basisonderwijs en de hogeschoolprofilering, waaronder grootstedelijkheid, opgenomen.

De opleiding heeft de *bekwaamheden* op een inzichtelijke wijze geconcretiseerd in *bekwaamheidseisen* per studiejaar. Ter illustratie hiervan het volgende voorbeeld. Voor het bekwaamheidsdomein 'Vakinhoudelijk bekwaam' onderscheidt de opleiding verschillende bekwaamheidseisen waaronder: '*De student beheerst de inhoud van het onderwijs*'. Deze eis is als volgt geoperationaliseerd: '*De student stemt zijn onderwijs af op verschillen tussen zijn leerlingen. De student weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren. De student maakt zijn leerlingen duidelijk wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijkse leven en voor het vervolgonderwijs*'. Per studiejaar is vervolgens de complexiteit van deze bekwaamheidseis aangegeven: jaar 1 in een eenvoudige situatie; jaar 2 in een groepsles waar de student rekening houdt met niveaugroepen en in jaar 3 en 4 in een groepsles waar hij rekening houdt met alle individuele leerlingen. Tevens werkt de student binnen de kaders van de bekwaamheidseis '*De student beheerst de inhoud van het onderwijs*' aan zijn eigen vaardigheid op het gebied van taal en rekenen met als doel niveau 4F te behalen. In het derde studiejaar vindt verdieping plaats in tenminste één kunst- en/of wereldvak voor alle leerjaren en in de leerstof van alle vak- en ontwikkelingsgebieden voor dat deel van leerjaren waarin hij zich specialiseert (onderbouw, bovenbouw).

Onderzoek en internationalisering

Het auditpanel stelt vast dat het onderzoekend vermogen is verwerkt in de bekwaamheidseisen. Concreet: binnen het bekwaamheidsdomein 'Vakdidactisch bekwaam' onderscheidt de opleiding bijvoorbeeld de bekwaamheidseisen: '*De student heeft kennis van pedagogiek*' en '*De student evalueert onderwijs en ontwikkelt gericht eigen handelen*'. Daartoe maakt de student gebruik van methodieken voor professionele consultatie en verdiept hij zich in ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën die voor de onderwijspraktijk relevant zijn. Het auditpanel stelt in dit verband vast, dat studenten ook over kennis van en inzicht in basiswetenschappelijke methodieken moeten beschikken. Dit kan de pabo explicieter dan thans het geval in de set bekwaamheidseisen verwerken.

Dit laatste geldt ook voor de internationaliseringscomponent. Vanzelfsprekend ziet de Pabostudent zich binnen een grootstedelijke context dagelijks geconfronteerd met internationale aspecten van zijn beroep. Zo merkt de opleiding onder de bekwaamheidseis '*De student beheerst de inhoud van het onderwijs*' op dat de student zijn onderwijs afstemt op verschillen tussen zijn leerlingen, dat hij weet dat leerlingen de leerstof op verschillende manier kunnen opvatten, interpreteren en dat hij zijn leerlingen duidelijk maakt wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijks leven. Binnen een grootstedelijke context refereert dit ook aan de internationale component van een Pabo. Binnen de praktijkcomponent komt iedere Pabostudent van de Hogeschool Rotterdam hiermee in aanraking. Dan ligt het voor de hand om bekwaamheidseisen rondom internationalisering ook expliciet te benoemen in de bekwaamheidseisen, zo is het auditpanel van mening.

Academische pabo en routes

Studenten die de Academische pabo volgen, nemen deel aan het reguliere vierjarige pabo-programma en volgen in hun keuzeruimte studieonderdelen aan de Erasmus Universiteit³. Het afronden van het volledig pabo-programma, de bachelor, geeft de student toegang tot de master Pedagogy and Education. Het auditpanel stelt vast dat de bekwaamheidseisen en de bijbehorende gedragsindicatoren van de Academische pabo zich oriënteren op de beroepsuitoefening van de leerkracht basisonderwijs.

³ De duur van de Academische pabo is vijf jaar: 4 jaar bachelor pabo (Hogeschool Rotterdam) en 1 jaar master Pedagogy and Education (Erasmus Universiteit).

De door de opleiding onderscheiden routes, Montessori, Sport, Kunst en Media en Yellow Brick Road sluiten goed aan op de bekwaamheidseisen zo stelt het auditpanel vast. De student kan binnen een route verschillende eigen accenten leggen op bekwaamheidseisen en de hiervan afgeleide gedragsindicatoren. De routes komen tegemoet aan de vraag vanuit de beroepspraktijk en sluiten aan bij de behoeften van de studenten.

Weging en Oordeel

De pabo heeft een duidelijk uitgewerkte visie en uitgangspunten geformuleerd die richting geven aan de opleiding. Zij baseert de door haar beoogde leerresultaten, die gelden voor de voltijd-, deeltijd en Academische pabo, op een recent landelijk vastgesteld pakket van eisen en dat landelijk-breed is gevalideerd. De beoogde leerresultaten, bekwaamheidseisen, voldoen dan ook aan de vereisten van oriëntatie en inhoud. De routes die de pabostudent kan volgen sluiten goed aan bij de vraag vanuit de beroepspraktijk naar meer gespecialiseerde leerkrachten. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau. De onderzoeks- en internationaliseringscomponent kan de opleiding nog explicieter dan thans het geval is uitwerken in de set bekwaamheidseisen.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 1 voldoet.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

De pabo en haar varianten/routes

De voltijdvariant is een vierjarige opleiding waarbij de student kan kiezen uit verschillende routes die aansluiten bij zijn interesses en toekomstwensen: Montessori, Sport, Yellow Brick Road en Kunst en Media (vanaf schooljaar 20-21). Binnen een route volgt de student een aantal keuzevakken die in het examenprogramma dat de student volgt zijn opgenomen. Het volgen van een route leidt tot een diploma (Montessori), bevoegdheid (Sport) of certificaat (Yellow Brick Road en Kunst en Media). Studenten zijn tevreden over de routes die zij kunnen volgen. Wel bepleiten zij meer flexibiliteit bij het bepalen van het moment om met een route te starten.

Een student met een vwo-diploma kan behalve de reguliere pabo ook de Academische pabo volgen. Hij volgt dan naast zijn specifiek eigenstandig vormgegeven pabo-programma in zijn keuzeruimte vakken bij de opleiding Pedagogiek van de Erasmus Universiteit. Zij behalen op deze wijze aanvullende leerdoelen bovenop die van de bacheloropleiding. Het afronden van dit vierjarige programma geeft direct toegang tot de Master Pedagogiek.

Voor de deeltijdvariant geldt dat pabo-studenten drie mogelijkheden hebben om deeltijdonderwijs te volgen. Studenten die de vierjarige deeltijdopleiding volgen, hebben de mogelijkheid om op basis van hun stageontwikkeling en studietempo de opleiding versneld te volgen. Studenten die de tweejarige deeltijd volgen, zijn hbo- of wo-professionals en krijgen de mogelijkheid om in twee jaar versneld voor de klas te staan. Deelnemers aan de zij-instroom, zijn eveneens hbo- en/of wo-professionals die in een geschiktheidsonderzoek laten zien dat zij in een klas op de basisschool een pedagogisch veilig en op leren gericht klimaat kunnen bieden. Zo mogen zij tijdelijk onbevoegd voor de klas werken als leerkracht. Het deeltijdaanbod heeft een eigenstandig vormgegeven op de doelgroep afgestemd programma.

Voor beide opleidingsvarianten geldt dat studenten de kennistoetsen wiskunde en Nederlands en het afstudeerassessment dienen te behalen. De voltijdopleiding heeft daarnaast ook nog een propedeuse-assessment ter afsluiting van het eerste studiejaar. In de deeltijdopleiding wordt de basisfase van de opleiding (eerste anderhalf jaar) afgesloten met een basisassessment.

Curriculum

De visie van de pabo op leren komt aantoonbaar terug in de opzet en vormgeving van het voltijd- en deeltijdcurriculum: werken met thema's, vakkenintegratie, gerichtheid op ontwikkeling studenten, toenemende regie van studenten, samenhangende keuzemogelijkheden voor studenten en afstemming op de behoefte van het werkveld. Er is daarbij ruimte voor studenten om het eigen leerproces vorm te geven. Zij kwalificeren tijdens de audit de opleiding als toegankelijk, flexibel en probleemoplossend.

De door de opleiding geformuleerde bekwaamheidseisen zijn voldoende concreet om als basis te kunnen dienen voor het inrichten van de leer- en toetsomgeving. Wel adviseert het auditpanel de opleiding om de competenties gelinkt aan grootstedelijkheid en onderzoekend vermogen, nog verder uit te werken. Volgens het principe van *constructive alignment* heeft de opleiding de gewenste leerresultaten op leerjaar-, thema-/deel- en cursusniveau vastgesteld. Het curriculum van de verschillende varianten is samenhangend, mede door de koppeling van vakken aan thema's. De beroepsvaardigheden zijn passend bij hetgeen de beroepspraktijk vraagt van een beginnend leerkracht. In dekkingsmatrixen heeft de opleiding per studiejaar de onderwijsperiodes gekoppeld aan de bijbehorende bekwaamheidseisen en gedragsindicatoren. Op deze wijze is zichtbaar dat de gedragsindicatoren die per studieonderdeel gelden de landelijk geldende bekwaamheidseisen afdekken.

De opleiding heeft zowel het voltijd- als het deeltijdcurriculum geactualiseerd op basis van de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en Dublindescriptoren. Daarbij is samengewerkt met andere pabo's zodat een systeem van peerreview gegarandeerd is.

De eindkwalificaties/bekwaamheidseisen staan vast en gelden voor alle studenten, onafhankelijk van welke route ze volgen. Het curriculum bestaat uit thema's voor de voltijdvariant en uit delen voor de deeltijdvariant. De pabo combineert haar opleidingsprogramma met leren op de werkplek. Er is altijd sprake van een relatie tussen de onderwijsinhoud, het leren op de stage-/werkplek en de ontwikkeling van de professionele identiteit. Het auditpanel stelt vast dat het 'oud conceptueel denken' verlaten is waarbij de opleiding de theoriecomponent verzorgde en de praktijk zich vooral richtte op de stage. Hoewel er thans meer sprake is van verbinding tussen theorie en praktijk op zowel de opleiding als de stage heeft het panel de indruk dat er nog steeds sprake is van twee leeromgevingen. In dit verband zijn er ook intervisiebijeenkomsten met schoolopleiders waar de koppeling theorie en praktijk een terugkerend gesprekstema vormt een mooi voorbeeld van samenwerking die uitwerking verdient in andere situaties. Studenten bevestigen dat het onderwijs duidelijk gericht is op de stage en dat de praktijkopdrachten goed uitvoerbaar zijn. De praktijkbegeleiders in het werkveld zijn goed op de hoogte van de eisen die de opleiding stelt aan het functioneren van studenten in de beroepspraktijk. Tijdens de opleiding bespreken docenten en studenten de stage-ervaringen. Studenten zijn positief over de mogelijkheid om stage te lopen op verschillende basisscholen. Positief is dat werkveld en pabo samen werken aan een goed inductieprogramma van startende leerkrachten.

De opleiding gaat uit van het principe *samen opleiden*. Een aanzienlijk deel van het curriculum in zowel de voltijd- als deeltijdvariant krijgt dan ook vorm in de beroepspraktijk. Zo bevat het curriculum van de voltijdvariant ieder studiejaar een aantal weken beroepsoriëntatie of stage. Naast de beroepsoriëntatie/stagedagen volgen alle studenten een of meerdere dagen les op de hogeschool. Tijdens de beroepsoriëntatie/stage werkt de student aan opdrachten. Daarbij kent de opleiding studiepunten toe aan zowel de omvang als aan de uitvoering van de stage-/beroepsoriëntatieopdracht. Studenten zijn tevreden over de begeleiding en ondersteuning die ze krijgen. Zowel op de opleiding als in de beroepspraktijk. Ook in de 'coronatijd' is er sprake van flexibiliteit binnen de Pabo, in alle opzichten. De EUR is daarentegen veel meer rigide, zo geven studenten aan die de Academische pabo volgen. De opleiding wil de begeleiding nog verder intensiveren om zo het opleidingsrendement te verbeteren en meer studenten te behouden voor het werkveld.

Het auditpanel stelt vast, na bestudering van het voltijd- en deeltijdcurriculum, dat de inhoud ervan studenten in voldoende mate voorbereidt op het leraarschap. Ook de verschillende routes sluiten goed aan op de onderwijspraktijk en vormen een meerwaarde voor zowel de student als voor de onderwijsorganisatie waar deze na zijn afstuderen terecht komt. Wel merkt het auditpanel op dat de opleiding de lijn professionele identiteit nog verder kan uitwerken.

Als essentieel onderdeel in de wisselwerking tussen opleiding en het onderwijsveld beschouwt het auditpanel de relatie opleiding, student en werkveld, hetgeen goed tot uitdrukking komt in het *Samen Opleiden in Opleidingsschool BOSS⁴ po*. Dit is volgens het auditpanel een goed voorbeeld van de samenwerking tussen opleiding en de beroepspraktijk. In de opleidingsschool *Boss po* werken 30 partners (basisscholen) samen aan het opleiden van leerkrachten. De opleiding en de basisscholen zetten hun eigen expertise in bij het samen opleiden van studenten en zorgen ervoor dat de bekwaamheidseisen en de hiervan afgeleide gedragsindicatoren actueel blijven. Er ontstaat zo een 'rijke leeromgeving' voor studenten. Het werkveld is betrokken bij zowel het ontwerp als bij de ontwikkeling van het curriculum.

Onderzoekscomponent

In de notitie 'Visie op onderzoekend vermogen pabo HR' schetst de opleiding op hoofdlijnen de huidige stand van zaken rond het curriculum en de door haar gewenste doorontwikkeling van de onderzoekslijn. De opleiding volgt daarbij, zo stelt het auditpanel vast, de eerder door Andriessen (2015) geschetste indeling (onderzoekende houding - onderzoek toepassen - onderzoek doen) om het gewenste onderzoekend vermogen bij de student te ontwikkelen. In het huidige curriculum leren studenten vanaf het begin te werken vanuit een onderzoekende houding. Docenten stimuleren hun studenten om kritisch naar situaties te kijken en om daarbij passende vragen te stellen. Daarnaast reflecteren studenten gedurende hun studie op eigen werk en ontvangen zij feedback.

In het eerste jaar leren studenten hoe zij betrouwbare bronnen kunnen selecteren en verwerken. Vanaf het tweede jaar leren zij praktijkgericht onderzoek uit te voeren en hierover te rapporteren, waarbij de onderzoeksvraag en het onderzoeksinstrument gegeven zijn. In het derde studiejaar voert de student een volledig praktijkgericht onderzoek uit. De opleiding heeft het auditpanel inzichtelijk gemaakt binnen welke studieonderdelen/ thema's de student werkt aan de ontwikkeling van zijn onderzoekend vermogen. De pabo is van plan de huidige onderzoekscomponent in het vierde jaar te verplaatsen naar het derde jaar. Het auditpanel merkt op dat dan duidelijk moet zijn wat de opleiding op dit terrein in het derde studiejaar en wat zij in het vierde studiejaar van de student verwacht.

Binnen de Academische pabo neemt de onderzoekscomponent een omvangrijkere plek in; met name op de EUR volgen studenten studieonderdelen op het terrein aan methoden en technieken. Volgens het auditpanel nog steeds een prima initiatief om vwo'ers de gelegenheid te bieden extra studieonderdelen te volgen die een meer academische invulling geven aan het docentschap.

Er is afstemming van onderzoeksthema's met het werkveld, waarbij het panel constateert dat veel nog in voorbereiding is, waaronder de uitwerking van een onderzoeksagenda in samenwerking met opleidingsscholen en het kenniscentrum. Het auditpanel moedigt de opleiding aan om hier op korte termijn verdere stappen in te zetten. Het lectoraat 'Samenwerken met ouders' heeft op sommige punten hier al een bijdrage aan geleverd hetgeen het auditpanel ook terugzag bij enkele afstudeerproducten. Het auditpanel pleit voor een grotere betrokkenheid van (nieuwe) lectoraten bij de opleiding inclusief een rol voor lectoraten binnen de curriculumcommissie. Tijdens de audit bleek, dat de pabo bezig is om een lectoraat te starten. Het auditpanel ondersteunt dit initiatief nadrukkelijk omdat de pabo hiermee de onderzoekscomponent versterkt.

Binnen de pabo is er sprake van een actieve betrokkenheid van de opleidingscommissie. Dit was ook het geval bij de visitatievoorbereiding en de maatregelen inzake de gevolgen van de coronacrisis, zo stelt het auditpanel vast.

Didactiek

Goed is te zien dat in het vierjarig curriculum de complexiteit toeneemt door de wijze waarop de student in de praktijk functioneert (context) en de hoeveelheid supervisie (zelfstandigheid)

⁴ BOSS: Beter Opleiden in Samenhang en Synergie.

die hij daarbij krijgt. Het onderwijs is voor een belangrijk deel opgebouwd rondom casuïstiek uit de beroepspraktijk, ingebracht door zowel docenten als studenten. Zij nemen ervaringen mee uit stages en bespreken dit met medestudenten onder begeleiding van een docent op de onderwijsinstelling. Casuïstiek neemt dan ook een belangrijke plek in het curriculum in. Daarbij acht de opleiding, mede gelet op de grootstedelijke context, variaties in opdrachten en leeractiviteiten van belang, zodat studenten een onderwijsvraagstuk vanuit verschillende invalshoeken, en zoveel mogelijk afgestemd op de behoeften van de leerling, leren te benaderen. De werkgroep Digitale Didactiek binnen de pabo heeft zich gericht op het vergroten van IT-vaardigheden van docenten. Inmiddels is de aandacht verschoven naar de inzet van digitale didactiek in het curriculum.

De opleiding werkt samen met verschillende onderwijsinstellingen; studenten maken vanaf het eerste studiejaar kennis met de onderwijspraktijk. Zo ervaren zij wat leerkrachten dagelijks tegenkomen in de beroepspraktijk en leren zij om thema's zoals grootstedelijkheid en taalachterstand niet alleen vanuit een onderwijskundig, maar ook vanuit een sociaal-maatschappelijk oogpunt te benaderen. Op school analyseren de studenten de situatie van de stageplek en bespreken dit onderling. Binnen de lessen staan interactieve werkvormen zoals ervaringsopdrachten en samenwerkingsopdrachten centraal. Het auditpanel beschouwt dit als een waardevol concept, dat goed aansluit op de visie en uitgangspunten van de opleiding. De opleiding wil de lessen en de opdrachten die studenten maken op hun stageplek duidelijker koppelen. Een goed initiatief volgens het auditpanel omdat het de herkenbaarheid voor de student van de koppeling theorie-praktijk versterkt. Voorbeelden hiervan trof het auditpanel bijvoorbeeld aan in de filmpjes van studenten die het auditpanel bekeken heeft: tools uit de rekenles past de student toe in de praktijk of: op de opleiding leer je hoe een les moet geven en dit pas je toe in de praktijk. De samenwerking tussen praktijkbegeleiders en schoolopleiders kan nog sterker, hoewel de opleiding op dit punt al flinke stappen heeft gezet. Het gaat hierbij met name om het op de hoogte zijn wat in het pabocurriculum aan bod komt, c.q. er meer betrokken bij zijn. De opleiding zoekt naar wegen om verschillende leermogelijkheden met elkaar te verbinden. Het auditpanel ondersteunt de opleiding op dit punt omdat het een sterk didactisch principe is, zeker voor een lerarenopleiding. Ook rondom de onderzoeksagenda is meer onderlinge afstemming mogelijk tussen praktijk en opleiding.

De inzet van ICT is passend en verantwoord binnen de kaders van de elektronische leeromgeving, *Moodle*; de opleiding loopt hierin voorop binnen de eigen hogeschool. Dit blijft de opleiding ontwikkelen en betreft hierbij zowel studenten als docenten. *Moodle* ondersteunt studenten in hun leerproces bij de voorbereiding en verwerking van studieonderdelen.

Om de studeerbaarheid van het programma te verhogen, heeft de opleiding, naast de gebruikelijke voorzieningen voor studenten met een studiebeperking, maatregelen genomen om piekbelasting in de toetsperioden te voorkomen. De opleiding biedt deeltijdstudenten het onderwijs thans in grotere eenheden aan en de toetsing is meer gespreid in plaats van geconcentreerd binnen toetsweken. Gevolg is dat studenten meer studiepunten behaalden, maar het aantal doorstromers naar het tweede studiejaar nam niet toe. Vervolgens is het onderwijs naar één avond en een dag verplaatst hetgeen wél resulteerde in een hogere doorstroom.

De opleiding benadert studenten vanuit een 'growth mindset', een begrip dat tijdens de audit regelmatig terugkwam: kwaliteiten, vaardigheden en intelligentie kun je ontwikkelen door oefening. Het auditpanel beschouwt dit uitgangspunt in de benadering door de Pabo van haar studenten als adequaat. Sterk is dat er vaak sprake is van een 'dubbele bodem': de aanpak die de opleiding van haar studenten verwacht in het basisonderwijs, bijvoorbeeld werken vanuit het idee van 'growth mindset', wordt als aanpak ook in de opleiding gepraktiseerd met de studenten.

Keuzeprogramma/Onderwijsroutes

Het auditpanel is positief over de mogelijkheden die de pabo haar studenten biedt om zich te specialiseren binnen één van de onderwijsroutes waaruit zij kunnen kiezen. De opleiding sluit daarbij aan bij de vraag vanuit de beroepspraktijk om afgestudeerden af te leveren die zich gespecialiseerd hebben op uiteenlopende terreinen zoals het kunstonderwijs, Montessori of sport. Zo zijn in de regio Rotterdam 30 Montessorischolen die graag studenten van de Hogeschool Rotterdam laten stagelopen en afgestudeerden kunnen plaatsen. De Yellow Brick Road route biedt studenten de gelegenheid om in het Engels les te geven in het basisonderwijs. Het internationaal opleidingsprofiel van deze route is gericht op de didactiek van het vak Engels en op International Schools in Nederland, de International Primary Curriculum Schools in binnen- en buitenland, het vroeg vreemde talenonderwijs en het tweetalig primair onderwijs in het Internationaal Georiënteerd Basisonderwijs in Nederland. De verschillende routes leiden tot een certificaat of een diploma.

Academische pabo

Door de Academische pabo aan de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit met goed gevolg af te sluiten, komt de student in het bezit van een hbo-bachelordiploma én een masterdiploma (Master Pedagogy & Education). Na de totale opleiding, die vijf jaar duurt, kan de student lesgeven in het primair onderwijs en beschikt hij over wetenschappelijke kennis en vaardigheden op het terrein van opvoeding en onderwijs. De 'plus' voor afgestudeerden van de Academische pabo zit met name in het kunnen uitvoeren van beleidsmatige taken op het terrein van onderwijsontwikkeling en innovatie en het kunnen uitvoeren van onderzoek naar onderwijspraktijken. Studenten volgen onderwijsmodulen zoals orthopedagogiek, methoden en technieken, en onderwijswetenschappen. Voor de modulen die de student aan de Erasmus Universiteit volgt, bestudeert deze veelal Engelstalige literatuur. De literatuur van de reguliere pabo representeert het bachelorniveau. De uitwerking van het programma van de Academische pabo is verantwoord. Wel vraagt een meer academische setting op de werkplek van de basisschool blijvend aandacht van de pabo. De opleiding kan de rol van de Academische pabostudent meer in het curriculum opnemen. Zijn expertise/meerwaarde treedt dan meer en beter voor het voetlicht.

Docenten

De pabo beschikt over een uitgebreid docententeam waarvan de leden werkzaam zijn als (kern)docent of hogeschooldocent. Het team is samengesteld uit docenten met een breed scala aan specialismen, van conservatorium Beeldende en Kunst & Vormgeving tot en met Nederlandse Taal & Letterkunde of een Master Onderwijskunde. Er bestaat verder een afwisseling tussen bachelor opgeleide en masteropgeleide docenten waarbij sprake is van docenten met ruime ervaring in de beroepspraktijk en docenten die beschikken over een ruime theoretische bagage.

Aan de vaak gehanteerde norm van 70 procent masteropgeleide docenten is voldaan. Door de coronacrisis is er enige vertraging ontstaan in het behalen van de BKE-certificaten; het auditpanel heeft er vertrouwen in dat komend studiejaar de meerderheid van het team docenten BKE-gecertificeerd is, mede omdat het lopende BKE-traject gekoppeld is aan de onderwijsvernieuwingspraktijk van de pabo. Het auditpanel stelt vast dat docenten contacten onderhouden met onderwijsinstellingen; een deel van de docenten heeft zelf een pabo-opleiding gevolgd en voor de klas gestaan. Zo zijn zij op de hoogte van wat er speelt in de beroepspraktijk en kunnen zij zich goed inleven in de pabo-student hetgeen voor de uitvoering van de praktijkcomponent van belang is. Ook zijn zij een goede sparring-partner voor leerkrachten in het basisonderwijs waar studenten stage lopen. Om het docententeam verder te professionaliseren in formatief toetsen, had dit thema dit jaar en vorig jaar een prominente plek op de professionaliseringsagenda van de pabo. Hoewel hun kwalificaties in de basis toereikend zijn om het onderwijs te verzorgen, kan de opleiding langere trajecten voor docent-professionalisering ontwikkelen.

De Erasmus Universiteit traint de docenten die tutor of practicumbegeleider zijn bij de EUR-modulen van de Academische pabo. Om de reguliere pabo ook te laten profiteren van de kennisontwikkeling die daar plaatsvindt, wil de opleiding nu al haar (masteropgeleide) docenten ook gaan inzetten op de Academische pabo. Dit vindt het auditpanel een positieve ontwikkeling.

Instroom

Het aantal studenten dat de opleiding instroomt neemt toe. Het auditpanel vindt het belangrijk dat de pabo blijft inzetten op een hogere instroom en een verdere verbetering van het rendement, mede gelet op haar rol om het aantal leerkrachten in het basisonderwijs de komende jaren ten minste op peil te houden. Matchingsgesprekken met aspirant-studenten en meer binding met de opleiding moeten het rendement verbeteren. Het percentage studenten met een migratie-achtergrond stijgt maar is nog niet representatief voor de groot stedelijke bevolkingsopbouw. De opleiding en leerroutes zijn afgestemd op de diversiteit van de studenten: Academische pabo voor vwo'ers, afgestemde (voorbereidings)routes voor mbo'ers (en daarmee streven naar een grotere diversiteit), keuzeroutes, apart curriculum voor pabo-deeltijd en aandacht voor het behoud van mannen in het onderwijs.

De opleiding werkt actief aan de verbetering van het rendement. Bij de opzet van het nieuwe curriculum is nadrukkelijk rekening gehouden met verbetering van het rendement en de werkdruk van studenten en docenten.

Weging en Oordeel

Het curriculumprogramma van de pabo bevat een stevige component praktijkleren. Het curriculum is dekkend voor de beoogde bekwaamheidseisen en laat een goede opbouw zien in complexiteit. De theoretische component van de pabo is op orde, evenals het niveau en de relevantie van de ingezette literatuur. Volgens het principe van *constructive alignment* heeft de opleiding de gewenste leerresultaten op leerjaar-, thema-/deel- en cursusniveau vastgesteld. Het curriculum van de verschillende varianten is samenhangend, mede door de koppeling van vakken aan thema's. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop de opleiding de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en Dublin-descriptoren heeft doorvertaald naar leerdoelen en curriculum. Tevens is het auditpanel van mening dat het curriculum zodanig is vormgegeven dat, waar mogelijk, de praktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en -handelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. De opleiding kent een duidelijk vormgegeven onderzoekscomponent. Er is afstemming van onderzoeksthema's met het werkveld waarbij het panel constateert dat veel hiervan nog in voorbereiding is. De opleiding heeft oog voor de variëteit in opdrachten en leeractiviteiten; activerende werkvormen nemen daarbij een prominente plek in. De werkgroep Digitale Didactiek binnen de pabo heeft zich gericht op het vergroten van IT-vaardigheden van docenten. De opleiding hanteert heldere toelatingseisen en investeert door middel van een intakegesprek in een zo goed mogelijke match tussen student en opleiding. Het docententeam van de opleiding is op sterkte. Hun kwalificaties zijn zonder meer toereikend om het onderwijs te verzorgen. De Academische pabo is op adequate wijze vormgegeven en biedt studenten een goede aansluiting op het masterprogramma van de EUR.

Op basis van bovenstaande oordelen, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoet.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De pabo beschouwt toetsen als leermiddel, voortgangscontrole en kwalificatie-instrument. De opleiding werkt met een afgewogen mix van formatieve en summatieve toetsen en heeft hierdoor een betrouwbaar beeld van de studievoortgang van de student. Omdat de opleiding werkt met grotere, samenhangende onderwijsseenheden met meerdere vakinhouden, kan het aantal summatieve momenten beperkt blijven. De combinatie van formatieve toetsen, grotere onderwijsseenheden en een beperkt aantal summatieve toetsen leidt tot een verbeterde studeerbaarheid van de opleiding. Formatief toetsen vindt plaats binnen alle studieonderdelen waarbij studenten feedback krijgen van docenten en medestudenten. Ook krijgen ze feed forward wat betreft hun ontwikkelingspunten. Uit studentevaluaties is gebleken dat de toetsing nog beter kan aansluiten op de inhoud van de studieonderdelen. Ook kan de opleiding het verband tussen doelen, leeractiviteiten en toetsing beter verduidelijken. De uitgangspunten voor het toetsprogramma van de voltijdopleiding gelden ook voor de deeltijdopleiding.

De pabo hanteert een actueel en bij de opleiding passend toetsplan en maakt gebruik van inzichtelijke toetsmatrijzen. Zij zet verschillende toetsvormen in waaronder meerkeuzetoetsen, opdrachten en assessments. Docenten die het curriculum ontwikkelen zijn tevens betrokken bij het ontwerpen, ontwikkelen en beheren van toetsen en toetsmatrijzen.

Voor het vormgeven van het toetsprogramma en bij de beschrijving van de beoordelingscriteria hanteert de opleiding de niveaus van Miller. De student leert theorie te verbinden aan de beroepspraktijk in steeds complexere onderwijssituaties. De toetsen zijn een integraal bestanddeel van het onderwijsprogramma, waardoor de opleiding geen afzonderlijke toetsweken kent. Een aandachtspunt volgens het auditpanel vormt nog het probleem dat niet alle toetsen leiden tot gemotiveerd studentgedrag.

Om tot valide toetsen te komen, maken examinatoren gebruik van toetsmatrijzen. De betrouwbaarheid van de toetsen borgt de opleiding mede doordat minimaal twee examinatoren deze ontwikkelen. De verdeling en zwaarte van de toetsvragen, de toetsopdrachten en de beoordelingssystematiek deelt de opleiding bij de start van elk studieonderdeel met de studenten. De beoordelingsprocedures en de toetscriteria zijn helder vertaald naar concrete en hanteerbare rubrics waarin tevens transparant is hoe verschillende beoordelaars (zoals bij de afstudeerproducten) beoordelen en waar eventuele verschillen voorkomen.

Voor de betrouwbaarheid van de beoordeling zijn verschillende examinatoren verantwoordelijk voor het beoordelen van toetsen en vinden er tussen de examinatoren kalibreersessies plaats. De opleiding plant voor elke toets bespreek- en inzagemomenten waar studenten feedback krijgen en zij vragen kunnen stellen.

Het panel vindt dat de opleiding op een zorgvuldige wijze toetsen ontwerpt, afneemt en beoordeelt. Het heeft tijdens de audit een representatieve selectie van toetsen ingezien en kenschetst deze als toets-technisch adequaat, inhoudelijk relevant en van een passend hbo-bachelorniveau. Ook de variatie in toetsen is op orde.

De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsen en evalueert het eindniveau. Kalibreersessies, zowel intern als extern (via beroepenveldcommissie en andere hogescholen)

vinden periodiek plaats. De toetscommissie screent de toetsen en toetsmatrijzen en rapporteert hierover aan de examencommissie. Zowel de toets- als de examencommissie bespreken hun (onderzoeks)bevindingen met het management van de Pabo. Waar nodig neemt het management vervolgens verbetermaatregelen. Op de professionaliseringsagenda van de opleiding staat de kwaliteit van toetsing centraal; zo volgt een groot deel van het team thans de BKE-scholing en volgen de leden van de toets- en examencommissie de SKE-scholing (door de corona-crisis is hier enige vertraging in ontstaan).

Afstuderen

Door het afstudeerassessment en het praktijkonderzoek toont de student aan dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding met beide afstudeeronderdelen de student in staat stelt om zijn kennis en kunde te laten zien. De relatie van het afstudeerprogramma met standaard 1, de beoogde leerresultaten, is voldoende gelegd, zo stelt het auditpanel vast. Ook studenten geven aan tevreden te zijn over de wijze waarop de opleiding hen toetst op hun kennis en vaardigheden.

Het afstudeerassessment bestaat uit een criteriumgericht interview op basis van een dossier waarin de student drie praktijksituaties beschrijft en verantwoordt en een video-opname van 'bekwaam gedrag in een complexe praktijksituatie' voorzien van een verantwoording. Daarnaast werkt de student aan een praktijkonderzoek waar de pabo expliciet de onderzoekende houding van de student toetst. Uitgangspunt hierbij is de praktijksituatie van de student. Hij analyseert een praktijkvraagstuk van zijn stageschool, zoekt hier relevante en ondersteunende literatuur bij en formuleert een onderzoeksvraag. Uiteindelijk leidt dit tot onderzoeksresultaten die de student beschrijft, analyseert en op basis waarvan hij conclusies trekt en aanbevelingen formuleert.

Het zowel werken met een onderzoeksopdracht en afstudeerassessments volgens de STARR-methodiek en de bespreking van een les (vastgelegd in een video) leidt tot een transparante borging van het eindniveau. Het voornemen om de onderzoeksopdracht te verplaatsen naar het derde jaar en de vormgeving naar een beroepsproduct is een goede keuze en zeker als dit, zoals de insteek is, leidt tot nog beter (inhoudelijk en wetenschappelijk) onderbouwd assessment. Het auditpanel onderschrijft dit en ondersteunt de opleiding bij de herziening van het onderzoekend vermogen van studenten en de toetsing hiervan. Inmiddels is het afstudeerprogramma licht gewijzigd: hing de hoogte van de beoordeling voorheen af van de Dublin-descriptoren die het hbo-bachelorniveau borgen, sinds het studiejaar 2019-2020 geeft de opleiding meer gewicht aan bekwaamheden. Ook heeft de student de mogelijkheid om de afstudeerstage te spreiden over een heel studiejaar.

De beroepenveldcommissie van de opleiding bestudeert jaarlijks een aantal afstudeerwerken. Bevraagd naar hun bevindingen geven zij aan een duidelijk stijgende lijn te zien wat kwaliteit/niveau betreft. De beroepenveldcommissie bespreekt haar bevindingen met de opleiding. Het werkveld geeft in dit verband tevens aan afgestudeerden van de Academische pabo vooral in te zetten op die plekken in een docententeam waar behoefte is aan de implementatie van innovatie. Daarnaast geven zij 'gewoon' les.

Weging en Oordeel

De pabo hanteert een systeem van toetsen en beoordelen dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde. Het afstudeerprogramma is goed vormgegeven: het is gedegen van opzet en de pabo zorgt ervoor dat zij studenten op alle beoogde leerresultaten toetst. Zowel de, door het management adequaat gefaciliteerde, toetscommissie als de examencommissie geven op een consciëntieuze wijze invulling aan van hun (deels wettelijke) taken. De 'onderzoeksagenda' van de examencommissie is relevant en toont aan dat zij proactief te werk gaat. Het kalibreren van het eindniveau met partner-hogescholen is een goed initiatief.

Op basis van bovenstaande overwegingen, beoordeelt het auditpanel standaard 3 met 'voldoet' voor de opleiding.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel uit een lijst van afgestudeerden van de afgelopen twee studie jaren in totaal vijftien afstudeerwerken van de voltijd- en deeltijdvariant bestudeerd en beoordeeld evenals vijftien assessments. Daarnaast zijn vier afstudeerwerken bestudeerd en beoordeeld van studenten die de Academische Pabo hebben gevolgd. Het auditpanel is van oordeel dat de afstudeerwerken aansluiten bij thema's en ontwikkelingen die thans spelen in het werkveld. Titels van door het auditpanel bestudeerde afstudeerwerken waren 'Rekenen met cognitief sterke rekenaars', 'Samenwerkend leren' en 'Handvatten voor de startende leerkracht'. Opvallend was wel dat het auditpanel de grootstedelijke problematiek beperkt in de afstudeerwerken tegenkwam.

Het auditpanel onderschrijft de door de opleiding gegeven beoordeling van de afstudeerwerken met een afwijking van maximaal één punt, zonder dat het panel daarbij op een onvoldoende uitkomt. De door het auditpanel bestudeerde afstudeerwerken voldoen aan de basiskwaliteit. Bij de afstudeerwerken trof het auditpanel ook herkansingen aan, een aanwijzing dat de opleiding afstudeerwerken 'in eerste aanleg' afwijst en dus kritisch is bij het beoordelen van afstudeerwerken. Dit geldt voor zowel de afstudeerwerken van de pabostudenten als die van de Academische pabo.

In de onderzoeken is vaak sprake van beperkte steekproeven, dit mag uitgebreider waardoor duidelijkere conclusies en onderbouwde aanbevelingen mogelijk zijn. De theorie kan uitvoeriger en bij een aantal afstudeerwerken kan de koppeling theorie en praktijk beter. Bij een enkel afstudeerwerk kon het auditpanel vaststellen dat de taalcomponent om veel aandacht heeft gevraagd: het was dan goed navolgbaar hoe de student hiermee heeft gestoeid. Met betrekking tot de landelijke kennisbasistoetsen merkt het auditpanel op dat de opleiding actief gewerkt heeft aan de verbetering van de resultaten bij de landelijke eindtoetsen rekenen/wiskunde en Nederlands; de opleiding scoort beter dan gemiddeld bij Pabo-opleidingen. Het is positief dat studenten de resultaten van hun praktijkonderzoek kunnen presenteren op de school waar ze het onderzoek uitvoerden. Omdat de opleiding thans versterkt inzet op formatief toetsen, valt te overwegen om in het afstuderen ook een formatief element op te nemen.

De door het auditpanel bestudeerde assessments voldoen eveneens aan de basiskwaliteit. Het betreft vaak een helder en uitgebreid assessment. Ook hier geldt dat het auditpanel het door de opleiding gegeven oordeel onderschrijft.

De opleiding werkt actief en systematisch aan de verbetering van de beoogde leerresultaten, de leeromgeving, toetsing en het gerealiseerd niveau. Op diverse punten is de pdca-cyclus volledig rond gemaakt, waaronder de verbetering van het rendement, aanpassingen bij geïntegreerd toetsen en de verbetering van het onderzoekend vermogen.

Oordeel werkveld en alumni

Het werkveld is positief over de studenten: zij zien een stijging van het niveau van de opleiding over de afgelopen jaren. Studenten hebben een goede grondhouding, zijn flexibel/veerkrachtig en staan open voor veranderingen en innovaties in het onderwijs. Ook alumni geven aan dat zij tevreden zijn over de opleiding: goede sfeer, veel geleerd, goede en betrokken docenten.

Weging en Oordeel

Het afstudeerniveau van de opleiding representeert het bachelorniveau; de student realiseert de beoogde leerresultaten in voldoende mate. Dit geldt voor studenten van beide varianten en voor studenten die de Academische pabo hebben gevolgd. De door de opleiding toegekende beoordelingen zijn passend. Het werkveld is tevreden over de afgestudeerden, evenals alumni dat zijn.

Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 4 met 'voldoet' voor de opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De pabo opleiding van de Hogeschool Rotterdam leidt studenten op die bij hun afstuderen het hbo-bachelorniveau bereiken. Zij heeft de afgelopen jaren serieuze inspanningen geleverd en forse stappen gezet om het niveau en kwaliteit van de pabo verder te verbeteren.

Gelet op de kwaliteit van de pabo van Hogeschool Rotterdam en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau (Pabo) beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in beide varianten en de Academische pabo.

6. AANBEVELINGEN

Overweeg om het keuzemoment waarop studenten voor een route (Sport, Montessori, etc.) moeten kiezen te flexibiliseren.

Werk de onderzoeksagenda verder uit. Hogeschool Rotterdam heeft op het terrein van onderzoek voldoende mogelijkheden voor de pabo om bij aan te sluiten.

Werk het grootstedelijke karakter van de opleiding verder uit. Baken het daarbij goed af en maak het specifiek.

De samenwerking met het werkveld kan nog intensiever. Beide partijen, pabo en basisonderwijs kunnen nog meer dan dat thans het geval is van elkaars kennis en kunde profiteren. Creëer voor studenten één leeromgeving.

Zorg ervoor dat docenten op korte termijn BKE-gecertificeerd zijn. Maak vervolgens een inventarisatie wie ook SKE-gecertificeerd kan worden. Vaak heeft dit een positieve uitwerking op de kwaliteit van het hele toetsgebouw en de beoordeling van studentproducten.

Verwerk de Academische pabo beter in de stage: zorg voor een stage waar studenten ook op academische niveau stagelopen en begeleid worden door een leerkracht die beschikt over een academisch werk- en denkniveau.

Het auditpanel pleit voor een grotere betrokkenheid van (nieuwe) lectoraten bij de opleiding en ondersteunt dit initiatief nadrukkelijk.

Maak naar het werkveld de meerwaarde van de Academische pabo afgestudeerde duidelijk, werk daarbij aan de meerwaarde van de afgestudeerde voor het werkveld. Het werkveld kan er thans onvoldoende mee uit de voeten.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam Hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Leraar Basisonderwijs voltijd/deeltijd/Academische pabo	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling⁵ t.b.v. hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar Basisonderwijs. Hogeschool Rotterdam.
Datum locatiebezoek: 25 juni 2020.

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Onderwerpen
08.45 - 09.00 uur	Inloop & ontvangst panel	
09.00 – 09.30 uur	Presentatie Management	<i>Aandacht voor:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Presenteren pabo
09.30 – 10.30	Intern overleg panel	<i>Documenten ter inzage</i>
10.30 – 11.30 uur	Docenten groep 1 Curriculumcommissie, docent Hoofddocent digitale didactiek Internationalisering, docent Curriculumcommissie, montessori docent Docent Coördinator deeltijd 2 jarig en zij-instroom Docent	<i>Aandacht voor standaard 1 en 2:</i> <i>o.a.:</i> <ul style="list-style-type: none"> • inhoud (nieuwe) curriculum (alle opleidingsvarianten), • begeleiding, • stage, • onderzoek, • internationalisering, professionalisering docenten.
11.30 – 11.45 uur	Intern overleg panel/ korte pauze	<i>Documenten ter inzage</i>
11.45 – 12.30	Lunch	
12.30 - 13.30 uur	Docenten groep 2 Curriculumcommissie Toetscommissie Coördinator Afstuderen Docent/coördinator DT Docent/coördinator VT3 Vice-voorzitter EC Extern lid EC	<i>Aandacht voor standaard 3 en 4:</i> <i>o.a.:</i> <ul style="list-style-type: none"> • borging kwaliteit curriculum, • borging toetskwaliteit, • borging eindniveau, verbetercyclus bij studenttevredenheid.
13.30 – 13.45 uur	Intern overleg Panel/ korte pauze	<i>Documenten ter inzage</i>
13.45 – 14.45 uur	Werkveld SO BOSSPO/Wijzer IO BOSSPO/Wijzer SO AOS3R/Prokind IO AOS3R/Prokind beroepenveldcommissie directeur OBS de Tweemaster, BLICK op Onderwijs (SWV	<i>Aandacht voor o.a.:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Samen opleiden, • kwaliteit curriculum, • kwaliteit docenten, • oordeel eindniveau afgestudeerden.

⁵ In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Onderwerpen
	Programmaleiding opleidingsschool BOSS PO BOOR Programmaleiding opleidingsschool BOSS PO KCTO Curriculumcommissie. Bestuurder Primo Lid stuurgroep BOSS PO	
14.45 – 15.00 uur	Intern overleg panel / korte pauze	<i>Documenten ter inzage</i>
15.00 – 16.00 uur	Studenten Alumnus DT1 ACPA3 VT4 Start in de Stad VT3 VT1 YBR VT1 Montessori VT2 Opleidingscommissie ACPA	<i>Aandacht voor o.a:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Studielast • Binding • Toetsing • Voorbereiden werkveld • Opleidingsprogramma
16.00 – 16.15 uur	Intern overleg panel / korte pauze	<i>Documenten ter inzage</i>
16.15 – 16.45	Gesprek Directeur IvL Onderwijsmanager Onderwijsmanager	Stand van zaken
16.45 – 17.15 uur	Intern overleg panel / korte pauze	
17.15 – 17.30 uur	Terugkoppeling bevindingen van het panel aan de betrokkenen	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding.

Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel, met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten, de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen het cluster Hbo pabo Zuidwest is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en Aequi waarbij Hobéon twee hogescholen en de NQA en Aequi ieder één hogeschool hebben beoordeeld. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon, NQA en Aequi gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon, NQA als Aequi en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en bekwaamheidseisen en Dublin descriptoren pabo HR.
- Schematisch programma-overzicht.
- Schema varianten en routes.
- Schema bekwaamheidseisen in leerjaren en thema's.
- Stagehandleiding.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programma-onderdelen, met vermelding van
- Visie op onderzoekend vermogen pabo HR.
- Professionele identiteitsvorming.
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Internationalisering Pabo.
- Visie op Samen Opleiden in Opleidingschool Boss po.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsplan, toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken (voltijd en deeltijd) bestudeerd en vier eindwerken van studenten die de Academische pabo hebben gevolgd. Om privacyredenen zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bestudeerd en beoordeeld niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 14 mei 2020 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Hbo Bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool Rotterdam, onder het nummer 00917. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	Hbo pabo Zuidwest.
----------------------	--------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B. van der Herberg	Voorzitter	Lead auditor voor accreditaties in het hoger onderwijs en advisering van HO, MBO, VO en PO op het gebied van kwaliteitszorg (o.a. INK), excellentie en duurzaamheid.
Drs. J. A. Diepenhorst	Lid	Voorheen directeur lerarenopleidingen Hogeschool Saxion, adviseur kwaliteitszorg en docent.
Dr. B. Koster	Lid	Lector Werkpleklers bij Fontys Lerarenopleiding en Lerarenopleider en Trainer/opleider.
V. van den Berg	Studentlid	Student aan de pabo van de Haagse Hogeschool.
Drs. G. Broers	Secretaris	NVAO-Gecertificeerd secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl